

תוכן של ישראל קדושים

אות א		1 - 2
א	המצוות מכניסות קדושה בלב איש הישראלי.	1
ב	עיקר הקדושה היא קדושת הברית, וגם בפרישות מתאוות אכילה.	1
ג	אכילתו של אלישע בלא תאוה וזה סימן שהיה גדור בתאוות.	2
ד	אדם הנשמר מרע כשהדבר בידו ה' מצילו גם כשאין הדבר בידו.	2
אות ב		3 - 5
א	עיקר הקדושה בדבר המותר, ולמי שקדוש אין מזדמן דבר ההפוך מקדושה. אפילו באונס.	3
ב	תכלית איסורי רבנן לקדש את בני ישראל.	4
ג	גם תכלית מצוות התורה לקדש בני".	4
ד	מדרגות הקדושה בישראל, דרגה מעל דרגה.	5
ה	מדרגות הקדושה העליונות.	5
אות ג		5 - 6
א	גדר הקידוש במותר. באור שיש הבדל בלשון חז"ל בין פרישות לקדושה.	5
ב	הבדלי הנוסחאות במדרגות דרפב"י ושאין לשנות בקלות גרסת הגמרא.	6
ג	באור שהקדושה הנזכרת בירושלמי מקבילה לפרישות וחסידות של הבבלי.	6
ד	ישנה חסידות שהיא קידוש האדם מלמעלה בדברים שמעבר ליכולתו, אחר שהשתדל ככל יכולתו, ואלה התכוון הירושלמי.	6
אות ד		7 - 13
א	מי שכל מעשיו לשם שמים מתוך תורה אינו צריך כל כך לפרישות.	7
ב	בירור האם פרישות מאשה דבר טוב, וקושיה לגבי עונת תלמידי חכמים מדור המלך.	7
ג	במדרגת דוד המלך אינו צריך לפרוש מהמותר שכבר הרג יצרו הרע.	8
ד	שאר תלמידי חכמים צריכים הגדרה במותר כי ישנו יצר רע, שמראה האיסור כהיתר.	9
ה	לפי מדרגת כניסת התורה בלב כך צריך לגדור עצמו פחות מהמותר.	10
ו	תלמידי חכמים עדיפים על עמי הארץ שיכולים להקל בגזרות רבנן.	11
ז	דרך ארץ הוא דבר הצריך לשוב העולם.	11
ח	לכל ישראל יש דרך ארץ בתולדה אלא שאם יתקפנו יצרו עלול להכשל. ות"ח יכול להכשל בדברי תורה אבל בענייני דרך ארץ כבר מובטח שלא יכשל.	12
ט	מעלת ר' חייא ובניו. ובנו יהודה היה מקיים מצוות עונה לשם שמים בלא כוונה אחרת.	13
י	מכשירי מצווה מכניסים גם הם קדושה בלב, ועל כן הסימן למצווה לשמה שכבר בהכנות לקראתה מתעוררת קדושה בליבו.	13
אות ה		14 - 47
א	עיקר הקדושה שיוכל להשתמש בהנאותיו ואכילתו לשם שמים, וכן היה ברבי.	14
ב	לבד מהנאה גשמית יש באכילה גם קיום הנפש, ולזה כוון הלל באכילתו.	14
ג	במדרגה זו של הלל אין חילוק בין חול לשבת שהרי הכל לשם שמים.	15
ד	מתוך מדרגה זו מתגלה שבכל ישראל יש חלק קדושה שבו הכל לשם שמים.	15
ה	התפשטות הקדושה של רפב"י היתה אף בבהמתו כבמדרגת השבת - מעין עולם הבא.	16
ו	עסקו של רפב"י בפדיון שבויים הוא מצד קדושת ישראל לעומת הגויים.	17
ז	קדושת ישראל מהש"י, ובעוה"ז תלה אותה בהשתדלותם של ישראל.	17
ח	קדושת אהרן הגנה על ישראל מהגויים.	17
ט	עם ישראל קומה אחת ובה מדרגות.	17
י	מדרגות הקדושה שבישראל כנגד מדרגות הקדושה בזמן ובמקום בארץ ישראל.	18

- 18 **יא** כלל הדורות גם הם קומה אחת, ודור המדבר הוא הלב, ונפשותם מתגלגלות לראשי הדורות האחרים.
- 19 **יב** קרח הרגיש שכל העדה קדושים אך לא ידע שגם בהם יש מדרגות קדושה.
- יג** משה נגד המוח של כנס"י וממנו נמשכת התורה לקדושת אהרון שהוא הלב, ועל ידו נמשכת הקדושה וההגנה של ענני הכבוד לכל ישראל.
- 19 **יד** חוץ מלמעטים משבט דן שהענן פלטן, מפני שאינם מובדלים מהגויים.
- טו** תפקידו של שבט דן להחזיר אל הקודש אותם שפלטן הענן, ונתברר בשמשון. ומתחיל לבאר דרכו של שמשון בבחירת בת פלשתים.
- 19 **טז** שמשון מרן כשלמה שמהורה, שמתמודדים עם בנות גוים, אבל שלמה שלט בהם ואילו שמשון נשבה בידם.
- 20 **יז** כח שמשון בגבורה בכיבוש היצר וכנגד זה יצרו גדול.
- יח** בכח שמשון להיות משיח המתקן חטא נחש של משיכת התאוות, ולכן יעקב קרא לרן נחש הנושך עקבי סוס הרומז לתאוות.
- 20 **יט** כשנתברר שמשון אינו המשיח, התברר שלא תתכן גאולה שלימה ע"י כח אדם.
- 21 **כ** גם כשישראל נראים שקועים בתאוות, הש"י מעיד שבפנימיות הם גדורים מתאוות ונקראים נימולים.
- 21 **כא** אותם שפלטן הענן היו למראית עין ערלים ושקועים בתאוות, ועל זה טענת עמלק.
- 22 **כב** גם אלו שהענן פלט היה ע"י שנגנבו מתחת הענן כי כל מה שנשתנו היה למראית עין.
- 22 **כג** בלעם ועמלק קנאו בפושעי ישראל שאף הם "עם לבדר ישכון".
- כד** עמלק אף כשנכנסים תחת הענן מגמתם להוציא נפשות מהקדושה ואילו ישראל כשיוצאין מהענן מגמתם להעלות נפשות לקדושה.
- 23 **כה** שערותיו של שמשון, עיקר כחו, הן כנגד אותן הנפשות. שאף שנגזזות וניתקות לגמרי חוזרות לצמות, ולכן נראה שאין צריך לעזר וסיוע.
- 23 **כו** אבל באמת ללא סיוע שכינה היצר גובר, ודלילה הצליחה לדלדלו.
- 24 **כז** תפקידו היה לברר נפשות הנידחות שנמשלו לשערותיו, וכשגולח - ניתקו ממנו וחזרו לקליפה.
- כח** שמשון חשב שגם בהתגלחו לא יסור ה' מעליו ויוכל להתנער מיציאה זו כפעם בפעם ויכניס הכל לקדושה ביתר תוקף.
- 24 **כט** בשלוש פעמים שהתל שמשון בדלילה נעשה יצה"ר הלך ואח"כ אורח ולבסוף איש, עד שלא הצליח לכבשו, ואיך להתגבר בכל פעם.
- 24 **ל** שמשון בטח בגבורתו ולא הרגיש יצ"ט על יצ"ר ואף תר אחר ליבו ועיניו.
- 25 **לא** שמשון חשב שהוא המשיח ולקח את דלילה לתקן חטא חוה וחשב שמשיח אין צריך סיעתא דשמיא, וכן בר כוזיבא.
- 25 **לב** השם דלילה מגלה שאין ניתוק גמור בישראל, אפילו חטא הרבה, וחשב לתקן עימה חטא התאוה.
- 26 **לג** תאוות כסף היא שורש התאוות וגורמת שכחת ה'.
- 26 **לד** המספר אלף מבטא תכלית הריבוי שבגבול.
- 27 **לה** הכנסת תאות ממון ללב ע"י רבוי כסף יותר מאלף, כמו במיכה.
- 27 **לו** אלא שמיכה נגרר עד שבעט באנכי, שורש היהדות.
- 28 **לז** הוסיפו מאה על אלף לרמז על חמדות שלמעלה, כנגד עולם היצירה.
- 28 **לח** שמשון חש ביצה"ר שבדלילה אלא שחשב שה' רוצה שיכנס לנסיון ויתברר כוחו וכך יהיה תיקון גם לה.
- 29 **לט** שבעה יתרים לחים רומזים לשבעת כוחות יצה"ר בתאוה.
- 29 **מ** אחרי הפעמיים הראשונות חשב שמשון שעליו לגלות שגם ללא סיוע ה' יכול להתגבר על יצה"ר.
- 29 **מא** אחר שנחרצה לפיתוי בפעם ראשונה כבר לא היה במדרגת משיח אלא במדרגת האבות.
- 30 **מב** דרגת הפיתוי השני - עבותים חרשים. ומבאר שצדיק העומד בנסיון גודר אותו הענין לכל ישראל.
- 30 **מג** כל נסיון הוא בענין חדש, כמו ביוסף, דוד ובעז. וכן הפעם השניה היתה בנסיון חדש.
- 30 **מד** בפעם השלישית נעשה יצה"ר בעה"ב אחר שהיה שמץ איסור אם היה נושר שער שהרי הוא נוזר.
- 31 **מה** אחר שנעשה יצה"ר איש, לא עזר אף זכרון יום המיתה כיוון שלא נכנס כסדר בהרגות יצ"ט על יצ"ר.
- 32 **מו** בפעם הרביעית גילה ענין השער אך לא רצה שתגלחו כי זהו בטול הנזירות ואף שישן לא הועיל כי התגלה שלמראית עין גם הוא לא נקי לגמרי.
- 32 **מז** אחר שחזר בתשובה שלימה ביקש למות עם פלישתים כדי להוציא מהם הניצוצות קדושה שקלטו מחטאיו.
- 33 **מח** עיקר השתדלות שמשון היתה להשיב נפשות נדחים. ובבית האסורים השקיע ניצוצות קדושים בין

הקליפות ביותר.

- מט** אך שמשון עשה זאת על דרך עבירה לשמה כי בשביו היה חילול ה', ורצה לקרב קיצו וכפרתו. 34
- נ** שמשון היה חיגר מצד שאין לו תאוות גופניות הרמוזות ברגליים, וגם השקועים בתאוות חגרים שרגליהם יורדות מות. 34
- נא** החטא גרם שלא העלה עמו החוטאים בחייו אלא אף הוא שקע בגופניות. 34
- נב** שמשון חשב שגופו אבוד ועשה הכל להוציא נפשו ממאסר הגוף, ולבסוף במותו העלה כל ניצוצות הקדושה ששיקע בפלישתים. 35
- נג** על ידי מסירות נפשו להציל הנפש - ניצל גם הגוף ולא נשאר בידיהם. 35
- נד** טוב לב אצל הגויים הוא מילוי תאוות גילוי עריות ואילו אצל ישראל התאווה לשם שמים להוציא נפשות יקרות. 35
- נה** מבאר שמשון עשה הכל לשם שמים. 36
- נו** מי שאינו מבין מדרגה זו הוא מפני שאינו מרגיש בליבו שמץ ממנה. וכל ישראל קדושים וקשורים בגלוי או בסתר למדרגה זו. 36
- נז** רפב"י עסק בפדיון שבויים הרומז להחזרת נפשות לשורשם, בהיותו ראש הרור לעניין הקדושה. 36
- נח** רפב"י ושמואל הנביא לא רצו להנות מבני אדם כי עסקם היה התקדשות, והמקבל נעשה מושפע מהנותן שלא תמיד כוונתו נקיה. 37
- נט** כל קנייני האדם שייכים לו בשורשו וקבלת מתנה יש בה משום לא תחמוד, ועלול לאבד בזה מה שיש לו. 37
- ס** אדם שלא חוטא כלל זוכה להשלים שנותיו, ועל ידי זכות אף זוכה לתוספת שנים ממה שמורידים לאחר בגלל חטאיו. 38
- סא** על ידי שלא חומד ממון חברו ואף מותר משלו, ה' נותן לו משל אחר, וכן המעביר על מידותיו. 39
- סב** קבלת מתנות מקצרת שנות חייו של אדם, אע"פ שלא פוחתים ממספר השנים מ"מ מחשיבים לו יום אחד כשנה שלמה, וכך מתקצרים חייו. 39
- סג** יש הבדל בין מתנה ללא טעם, לבין צדקה לעני ותרו"מ לכהן ולוי ומתנה לת"ח שהנאותיו כקרבנות. 39
- סד** שונא מתנות יחיה נאמר רק כשהנותן אינו נהנה כלל, אבל אם יש לנותן הנאה כלשהי מותר. 40
- סה** רפב"י לא רצה להנות משום שחשש שיש שהש"י השפיע לו נכסים אך הוא קלקל מעשיו בבחירתו, ויש שרוצה לתת אך הש"י לא השפיע לו כי מן הסתם אינו ראוי לכך, ומאלה חשש לקבל. 40
- סו** רבי ורפב"י מניצוץ אחד, ורפב"י קשיש ממנו בהרבה. 41
- סז** רפב"י היה רבו של רבי בענייני הקדושה ולמדו שבעם ישראל וארץ ישראל הקדושה אינה בטלה לעולם. 41
- סח** הפרידות מסמלות עושר. 42
- סט** הפרידות הן נחלת גויים ולכן אין עושות פירות. 43
- ע** וכשבאות לידי ישראל מתרבות רבוי עצום ואפילו הפסולת שלהן עדיף מכסף וזהב של הגויים. 43
- עא** בימי חזקיהו הסתפקו במועט ונחשב שהיה להם מותרות או ששבעו, ולרבי היו מותרות אך היה בכוחו להכניסן לקדושה. 43
- עב** ועל כן היה ראוי להיות משיח, שבכוחו להעלות נפשות הנראות כמותרות. 43
- עג** בימי רפב"י עדיין היתה בלב רבי איזו חמדה למותרות ומזה הרגיש רפב"י בפרידות בחינה של יצר הרע ומלאך המות. 44
- עד** ואע"פ שמהדין מותר להרגן או לעקרן משום סכנה, מ"מ יש בזה סימן שאינו שלם. 44
- עה** בזמן המקרה רבי עדיין לא הגיע לשלמות מדרגתו אך חשב שאדם נידון על שם סופו. 44
- עו** רפב"י היה צריך להענות לרבי שכיוון לשם שמים, ואף שכיוון גם הוא לשם שמים, מ"מ מנע חסד מרבי. 45
- עז** ברבי היתה ירידה לתאוות מותרות לצורך העלאת נפשות נדחות, ורפב"י לא רצה לרדת בשבילם ויש בזה פגם מסוים שחושש לעצמו בלבד. 45
- עח** וזו היתה מחלוקתם בענין יצה"ר, ומצד עוה"ז רפב"י גדול שזכה ונעשה רצונו. 46
- עט** קומת הדור עשר קדושות ושלושה ראשונים היו רפב"י, ר' אלעזר בר' שמעון ורבי. 46
- פ** עשר מדרגות הקדושה בזמן. 46
- פא** עשר מדרגות הקדושה בנפשות ישראל. 47
- פב** מדרגות רבות בקדושה, ואף המתקדש נחשב כחולין כלפי מי שמקודש ממנו. 47

48 - 78

אות ו

- א** התורה שבעל פה התחלת הכניסה למדרגות הקדושה והיא המבדילה בין ישראל לעמים. 48
- ב** אי אפשר לתורה שבכתב בלא תורה שבע"פ והיא רק בידי ישראל. 49
- ג** תורה שבכתב מותר להניח לפני גוי אבל תורה שבע"פ רק אחרי שיתגייר. 50
- ד** מורשת תורה שבע"פ נקנית ע"י פסוק "תורה צוה לנו". 50
- ה** אחר התורה צריך יראה שבה כלולות כל שמונה המדרגות הבאות עד יראת חטא, ועם יראה זו מגיע לשלמות התורה, ומתוך כך מגיע לקדושה. 50
- ו** אי אפשר להשיג הקדושה הבאה מהכתר בעצמו, רק בסיעתא דשמיא, אחר שיתקן עצמו. 51
- ז** הקדושה המושפעת לאדם נובעת משני כתרים, כתר תורה וכתר מצוות, ומכתר מצוות חיי שעה בלבד, אא"כ מקושר לתורה שאז גם כתר מצוות שייך לחיי עולם. 51
- ח** מצוות של עמי הארץ ונשים מקושרות לתורה על ידי שיש להם קשר לת"ח. 52
- ט** גם אצל ת"ח העשייה עיקר בתחילה בסור מרע ומתוך כך בעשה טוב. 53
- י** הקדמת נעשה לנשמע רק בישראל כי באומות אף על פי שבחוכמתו יודע מה לעשות אינו נוהג על פי חוכמתו. 53
- יא** גוי המקיים שבע מצוות מצד שכלו ולא מצד צווי ה' אינו חסיד אומות העולם, וישראל עושים המצוות כדי לעשות רצון ה'. 53
- יב** בני"י זכו לעזרת ה' בהתגברות על יצר הרע בזכות הקדמת נעשה לנשמע, ואחר חטא העגל על ידי לימוד תורה. 54
- יג** אל מדרגת הקדושה שהיא העשירית מגיעים על ידי לימוד התורה בקדושה ועל ידי עזרה מלמעלה, וזוהי רוח הקודש שזוכים לה חכמי ישראל האמיתיים. 54
- יד** מדרגות הקדושה נקבעו במסכת ע"ז כיון שהיא עוסקת בהבדלה שבין ישראל לטומאת העמים. 54
- טו** טומאת העמים מצד גופם החוצץ בינם לבין הקדושה, ויכולים להתגייר, וכיוון שלא מתגיירים גופם החוצץ ישרף. 55
- טז** לעתיד תתגלה התורה בכל לבבות ישראל בזכות קדושת הגוף וקדושת ארץ ישראל שיש לכל אחד מישראל חלק בה. 55
- יז** מידת החסד שבישראל מאברהם והיא כנגד הגפש, ועל ידה זוכים לקדושת הגוף ולארץ ישראל, ולכן לאברהם הובטחה הארץ. 55
- יח** הגויים אינם גומלי חסד אמיתיים, כפי שנתגלה בקנין מערת המכפלה, ולכן אסור לתת להם חנייה בארץ הקדושה. 56
- יט** אברהם היה הראשון שזכה להשיג התורה, וזה קשור לזכיייתו בארץ וברית המילה. ומתוך כך נולד יצחק שעבודתו ביראה והתרחקות מערוה, והיא כנגד רוח. 56
- כ** עיקר יופי הגוף הוא מהיראה והגדרת הערוה, ויופי זה מתגלה בעיניים. 57
- כא** עיקר היופי האמיתי בירושלים והיא עינו של עולם ונטלה תשעה קבין, וחלק עשירי מתפשט בישראל מצד יראתם וקדושתם, ובגויים מצד הרע בהבל ופריצות. 57
- כב** יופיו של אבשלום בא מפרישותו ונזירותו, ומידותיו היו שלמות, ולכן טעו בו ישראל, אבל בשורשו היה פגום. 58
- כג** אבשלום נעלם חסרונו בשער נזרו, שהיה פרוש מתאוות, אך התאוה לכתר מלכות. 58
- כד** מזה שאמרה תורה שאשת יפת תואר יפה, משמע שיש לה יראת ה', ולכן חשבה דוד להיתר גמור, אבל באמת רק כנגד יצה"ר דברה תורה וסופה להוליד בן סורר ומורה. 59
- כה** מצד אחד הגוים מחשיבים מצוות כיבוד אב, ומאידך בן יפת תואר עלול להיות בן סורר ומורה כאבשלום. 59
- כו** אף שדוד היה נקי מיצה"ר, טעה כשלקח אשת יפת תואר שבטח בעצמו, ולא דרש סמוכים. 59
- כז** היה אמת ביופיו של אבשלום, ולכן יכל דוד להעלותו לעוה"ב, אבל בגוים לא שייך יופי אמיתי. 60
- כח** החן הוא מה שנראה לאדם, לעומת היופי שהוא היפה באמת. וכן דרשו על אסתר ונח. 60
- כט** וכן יוסף ניצל מהעבירה רק בזכות שמצא חן בעיני ה', וכן דוד המדבר המרה כמה פעמים ובכל זאת מצא חן, וכן בדור יהושע. 60
- ל** באומות העולם היופי הוא שקר ולכן אין לתת להם חן, אבל בישראל בכל אחד יש בושה מהחטא לכן שייך בהם חן, ועל כן הסמיכו לזה מענייני עריות. 60
- לא** מדת הרחמנות של יעקב לתת מתנה למי שראוי, ומצד זה אין לתת מתנת חנים לגוים. 61
- לב** רחמנותו של יעקב מורכבת מחסד של אברהם המצומצם בגבורתו של יצחק. 61

- לג** ישראל קבלו התורה מצד ירושתם משלושת האבות, ובעיקר כמתנת חינוך מצד מידת יעקב, ולכן אסור ליתנה לגוים שאינם שייכים לה.
- לד** מכאן מתחיל לבאר השייכות המיוחדת של התורה לישראלים מיוחדים. ואיזה מדרגת רוח הקודש יכולים גרים ועבדים וגוים להשיג. ולמה שייכות נשים. ומתחיל לבאר עפ"י הגמ' בקידושין ע' ב' של מדרגת הקדושה ורוח הקודש וזכים באתערותא דלעילא רק ישראלים ממשפחות מיוחדות, והגרים יכולים להגיע לזה בהשתדלות רבה באתערותא דלתתא. ועוד יש מעלה לסתם ישראלים על גרים, והיא מתבארת בממירא השנייה המובאת בגמ' קידושין שם.
- לה** גם התורה שהיא התחלת המדרגות של רפב"י קבועה בישראל מצד שהש"י מעוררנו לכך.
- לו** שני סוגים של רוח הקודש: האחד שנמשך מכח התורה ושייך לישראלים זכרים בני חורין, והשני שנמשך מכח המעשים, ושייך גם לגוי, אשה, עבד ושפחה, ולזה התכוונו בתדבא"ר. וזה שורש הבדל הנוסח בבביריתא דרפב"י בין הגמ' בע"ז למשנה בסוף סוטה.
- לז** לפי זה מובנים דברי רש"י במס' תענית שבאר שכלב לא חשש להבטיח את בתו למי שיפנען ההלכות שנשטכחו, מפני שעבד אינו יכול לזכות לרוח הקודש הנוגעת לחידושי תורה, ששייכת רק לישראלים מיוחדים.
- לח** אלא שאין זה מוחלט, כי גם גרים וממזרים יכולים לזכות ברוח הקודש של תורה ע"י השתדלות גדולה באתערותא דלתתא כמבאר באות ל"ד, וכפי שמצינו בעובדיה. לפי"ז קשה על רש"י בתענית.
- לט** מתוך כך ממשיך לבאר עניין ההשתדלות העצומה של עובדיה שבזכותה זכה לנבואה, ומצד גודל ההשתדלות נחשב גדול מאברהם, וכן באיוב. אולם מצד עצם המעלה ברור שאברהם גדול יותר שעל ידי השתדלותו זכה להקרא ישראל ולכן אינו נזקק להשתדלות כל כך.
- מ** אפשרות לתרץ את רש"י שעבד וממזר גרועים מדי כי אין יחוסם ודאי ולכן עליהם לא שורה רוח הקודש, ודוחק. וממשיך לפלפל בזה ולדון מהיכן מקורו של רש"י שמי שאינו מיוחד אינו זוכה לרוח"ק של דברי תורה.
- מא** ממשיך לדקדק בגמרות ואומר שאולי לא הומעטו אלו שיש פגם ביחוסם אלא מלהקרא עם ה' ושה' אלקיו, וממילא אולי יש בזה פגם לקבלת רוח"ק ונבואה. אבל גרים לפי"ז לא נתמעטו.
- מב** מבאר שמשנה ביקש שלא תשרה שכינה על אומות העולם לעניין נבואה, אבל רוח"ק שורה כמבאר בתדב"א, וכן שלא יזכו לרוח"ק הנוגעת לגילוי דברי תורה.
- מג** רן במעמד הגרים, ומבאר שמבחינה מסוימת נקראים בנים, כמבאר בירושלמי ביכורים, ושאינן בזה סתירה לגמ' בסנהדרין.
- מד** אפשר לומר שרש"י בתענית הסתמך על מה שכתב בסנהדרין ל"ט ב' שעפ"י הדרשה מ"לזרעך אחריו" נתמעטו אלו שאינם מיוחדים. וסתם זרע הכוונה כשרים.
- מה** אפשר לבאר שאכן הגירסא שברש"י שלפנינו נכונה ומקורו לכך שרוה"ק שורה דווקא על המיוחדים מנדרים ל"ח א', שכן אמרו שם שכל כללי הנבואה נלמדו משה, וכמו שמשנה היה מיוחד כן כל נביא ובעל רוח"ק. ומה שלא הזכירה הגמ' תנאי היחוס, מפני שעסקה בתנאים הנוגעים לנבואה ולא לרוח"ק, שכן לרוה"ק אין צורך שיהיה עשיר וגיבור, אבל יחוס צריך בשניהם.
- מו** יתכן שתנאי היחוס לא נלמד רק מהדמיון למשה, אלא מפסוק מפורש, שנאמר בפרשת שופטים לגבי הנביא: "מקרב אחיהם כמוך", ולגבי מלך למדו שמקרב אחיך היינו מהמובחר שבאחיק, וכמו כן לגבי נביא ורוה"ק שרק ישראל מיוחד יכול להתנבא לישראל. ומה שהתפלל משה שלא תשרה שכינה על הגוים היינו שאפילו לצורך עצמם לא יתנבאו.
- מז** מוכיח שתנאי הנבואה והדמיון הנצרך למשה אינו מוחלט, עובדה שהיו נביאות והיו נביאים שהתנבאו בהיותם עניים. ומבאר שנביא שצריך לשמוע בקולו צריך להיות דומה למשה. עוד באר שלצורך שעה תיתכן נבואה שלא על פי התנאים הללו. ולפי"ז חוזרת הקושיא על רש"י בתענית ד' א'.
- מח** גם מהר"ן משמע שתנאי הנביא שבנדרים ל"ח א' נאמרו רק לנביא שנשלח להשפיע על העם, שצריך שיכבדו אותו כדי שיתקבלו דבריו. אבל מי שמתנבא ליחידים אינו צריך לעמוד בתנאים הללו.
- מט** כפי הנראה ראית רש"י שהשכינה שורה על מיוחדים אינה מנדרים ל"ח א', ויש טעות סופר ברש"י שלפנינו, ומקורו מיבמות מ"ב א' וממה שפרש בסנהדרין ל"ט ב' שרוה"ק שורה רק על מיוחדים, וכמובא לעיל בסעיף מ'. ועובדיה זכה לנבואה בגלל הצלת הנביאים. אמנם אפשר גם לפרש שהטעם שאין השכינה שורה על עבדים מפני שהם פרוצים ועל ממזרים מפני שהם עזי פנים, וא"כ אותם יוצאי דופן שתקנו מדותיהם יוכלו לזכות לרוה"ק, וא"כ קצת קשה על רש"י שלפ"ז היה ראוי שכלב יחשוש גם למקרה הלא שכיח שאולי ממזר או עבד יגלה ההלכות שנשטכחו ויצטרך לתת לו בתו.
- נ** אונקלוס הגר כתב התרגום ברוח הקודש.
- נא** מביא דברי היפה תואר על בראשית רבה שמקשה על רש"י בתענית, ומבאר שיכול להיות שעבד או ממזר יזכה ברוח הקודש, ויזכיר ההלכות שנשטכחו. וזו בדבריו ומקשה עליו. שלא מסתבר שברור גדול

- כדורו של יהושע ישרה הש"י שכינתו דוקא על מי שאינו מיוחס.
- נב** ועפ"י מבאר דעת רש"י שכוונתו לומר מסברא שגנאי הדבר שצורך כל ישראל ירושלם ע"י עבד או ממזר, אבל לדבר פרטי ולאנשים פחותים גם עבד וממזר יכול לזכות לרוח הקודש כמבואר בתרבא"ר.
- ג** אפשר לומר שדעת חז"ל בבראשית רבה ותרבא"ר שגם על עבד וממזר רוח"ק שורה.
- גד** מצינו נשים שלמדו תורה כברוריה ודבורה. וכן גוי יכול לעסוק בתורה בשבע מצוות בני נח. ומבאר שעיקר החיקוק והשגת רוח"ק של נשים הוא מכח קדושת המעשים ולא מכח התורה, שאם לא כן היו מצטוות ללמוד תורה.
- גה** עם הארץ יכול לזכות לרוח הקודש רק ע"י קדושת המעשים, כברק בן אבינועם, וזוהי רוח"ק הנזכרת בסוף משניות סוטה.
- גו** השייכים לתורה כל תאוותם בקדושה, ואילו אצל הגויים תאוותם זוהמה וזימה.
- גז** באור שהברייתא בסוף סוטה עוסקת בעם הארץ, שעל ידי קדושת המעשים זוכה לרוח"ק, וכיוון שאינו ת"ח אינו זוכה למדרגת הקדושה אלא במקומה לחסידות, ומבאר שמ"מ ברור שיש לו שייכות לתורה, שאם לא כן לא היה זוכה לרוח"ק ותחית המתים.
- גח** ע"י גילוי קדושת הגוף שבזרע יעקב, שגם עמי הארץ המקושרים לתורה זוכים לזה בחייהם, וזכים לרוח"ק ולטל של תחיית המתים. ועמי הארץ האחרים זוכים לזה על ידי דבקותם בת"ח. וכל מקום שנראה יותר פחות ומגושם אם יש בו קדושה הרי שהקדושה בתוקף גדול יותר, וזוהי קדושת הגוף שמתגלה בישראל.
- גט** כשתתגלה קדושה זו שבגוף נזכה לרוח הקודש על כל בשר ותחיית המתים, וכיום היחידים המתוקנים זוכים לזה מצד עצמם אך סובלים בגלל שאר ישראל שלא נתקנו. ורק יעקב אע"ה שהיה כולל כל כנסת ישראל זכה לזה שמצד עצמו לא מת.
- ס** גם רבי מצד הקדושה שהתגלתה בגופו היה דומה ליעקב ומבחינה מסוימת לא מת, והוא היה הראשון אחר החורבן שהייתה בו בחינת משיח שתיקן בני דורו, אלא שכיוון שלא נתקנו כל הדורות לא היה משיח בפועל. אבל יסד תורה שבע"פ שהיא ברוח"ק והיא עיקר טל תורה המחייה.
- סא** שלוש המדרגות העליונות: ענוה יראת חטא וקדושה קשורות זו בזו, ומשמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא וממילא לא נתגלתה הקדושה, ודבר זה דומה לחורבן בהמ"ק. ואחרי מותו עיקר העבודה בשבע מדרגות התחתונות בתיקון המעשים ובקדושה שבהגדרת ערוה.
- סב** וכשהחלו האמוראים להרבות תורה בבבל היו שהשלימו עצמם בענוה וביראת חטא, אלא שזה לא היה בגילוי כמו בדורות התנאים.
- סג** רב נחמן ראוי היה להיות משיח שהשלים עצמו, אלא שמדרגת הקדושה שלו היתה בהעלם.
- סד** יראת חטא של רבי ובחינת משיח שלו היתה בגילוי והיא התבטלה, אבל של רב נחמן בהעלם, וגם לאחר מותו לא נתבטלה מדרגת יראת חטא ומשיח שבהעלם.
- סה** יראת חטא של רב נחמן מצד שלמות החכמה, והעיד על עצמו כי לא היה אחר כמוהו ואחרים לא ידעו מעלתו.
- סו** רב יוסף תיקן הענוה ע"י הסתלקות מחמדות העוה"ז ע"י שנסתמא, הפך מבלעם שנסתמא כיוון שלא ידע מציאות קדושה בעניינים גופניים. ורב נחמן תיקן אחריו יראת חטא, ובכך השלימו המדרגות שנחסרו. וסללו הדרך לכל ישראל להגיע לקדושה ורוח הקודש, ואפילו עם הארץ יוכל להגיע לכך ע"י מעשים לשם שמים.

79 - 106

אות ז

- א** שורש הקדושה ביום השבת, ובמיוחד היא שורש קדושת הזמן, ובמקום – הר חורב, ובנפש – הבכורות ואח"כ כל ישראל.
- ב** הקדושה מהש"י, וכן בחירת יעקב וישראל מהש"י בלא סיבת השתדלות.
- ג** יש ערבוב טוב ורע בעולם ולכל צדיק יש רשע כנגדו המחובר לו, ולכן היה צורך לברר שהבכורה ליעקב.
- ד** בזרע יעקב לא ידח נידח, וגם הפושעים מגלים שמו יתברך. אמנם הש"י חפץ יותר בקידוש ה' שנעשה על ידי הצדיקים.
- ה** לכל אדם ה' משפיע קדושה לפני השתדלותו, אחרת אינו יכול להגיע לקדושה השנייה הבאה מתוך השתדלותו. ולכן נברא האדם בערב שבת. אבל התכלית להגיע לקדושה מתוך השתדלות.
- ו** שתי קדושות אלו הן כנגד יציאת מצרים ומתן תורה, ואלו שתי השבתות שאם שמרו מיד נגאלים, וזכו לחירות אלא שחטאו בעגל.
- ז** עמי הארץ כנגד ימי החול ושם יעקב – שקדושים בקדושת שבת ראשונה בלבד; ותלמידי חכמים כנגד השבת השניה שאחר ההשתדלות וכנגד שם ישראל.

81	ח	השם יעקב - בעקבות עשו, מבטא את העשייה בעוה"ז, ועשה זאת בעמל פה של תורה.
82	ט	ישראל נקרא אחר ההשתדלות כשכבר ניצח שרו של עשו ובקש לישב בשלוח.
82	י	יוסף מברר כוחות המעשה, וממשיכו יהושע שמנחיל הארץ, וזהו עניין עמי הארץ שבישראל.
83	יא	לכן יוסף שפועל במעשה לשם שמים הוא שטנו של עשו, שכוחו עשיה שלא לשם שמים.
83	יב	ביאור מחלוקת יוסף ואחיו על חשיבות המעשה לעומת התורה, ותחילה נתבררה מידת המעשה של יוסף בנסיון עד שמלך.
84	יג	הקדושה הפנימית של זרע לאה נתבררה ביהודה ותמר, שגם בירידה ושפלות כל מעשיהם בקדושה ומאתו יצאו כבושים.
84	יד	עיקר חלוקת השבטים לשנים, יהודה ויוסף. ומשיח בן יוסף מגלה הקדושה הגלויה שבמעשה, ומשיח בן דוד מגלה הקדושה הנסתרת שבישראל.
84	טו	רבקה ויצחק חשבו שעשו צריך לתקן כח העשיה בדרך ארץ הקודמת לתורה.
85	טז	עשו מאס בתורה, והמצוות שקיים זה מצד שכלו בלבד, ולזה אין ערך.
85	יז	מצד העירוב של טוב ורע בעוה"ז היה גנוז בעשו כח טוב שבעשיה, ויעקב לקחו בנטילת הברכות, ועשו לקח חלק יעקב בגיהנם באכילת הנזיר.
85	יח	כשמת אברהם אבינו נתברר שעשו ההפך ממנו, שאברהם פרסם האמונה והוא כפר והתרחק.
86	יט	מידתו של יצחק צמצום, ולכן אפילו את הראוים ללמוד בצמצום.
86	כ	יעקב אבינו מיטתו שלמה ולכן אין צריך צמצומים אבל יצחק שיצא ממנו עשו צריך צמצום, ולכן נזהר מהזכרת ה' שלא בכוונה או שלא במקום הראוי.
86	כא	המלאכים ואלהיה שהוא צדיק גמור שלא חטא כלל רחוקים שלוש מחנות מהשכינה, אבל שאר ישראל שהם בעלי תשובה שעומדים למעלה מצדיקים רחוקים רק שתי מחנות.
87	כב	אברהם פרסם השם מצד החסד בלא גבול, ויצחק צמצם והסתיר, ויעקב בדרך האמצע גילה דרך צמצום בערפלי טוהר, וכפי שכל אחד מישראל קיבל במתן תורה במדרגת אספקלריא שאינה מאירה.
88	כג	בתחילה היה נוטה יעקב לצד יצחק שהוא אביו, וביום מיתת אברהם קלט מידת אברהם, ואז עבר החסרון שירש יעקב מיצחק - לעשו.
88	כד	הערשים האדומים והעגולים הם חבור מידות אברהם ויצחק, ולאחר מיתת אברהם קיבל עשו רק את הרע והפסולת שבאדום.
89	כה	תחילת פעולת יעקב היתה האכלת הטוב ליצחק והפרדת הרע והאכלתו לעשו, כדוגמת שני השעירים האחד לה' והאחר לעזאזל.
90	כו	בהכנת הנזיד לסעודת ההבראה החל יעקב לתקן חטא אדם הראשון בתאות האכילה, ולא נזכרה אכילת יצחק בזה כי זו אכילת אבילות ולעמידת תחבטל אבילות, ועשו נטל את צד הקללה והעצבון שבנזיד.
90	כז	הצדיקים שמקבלים עליהם עול תורה נחים מעמל עוה"ז וטרודים לרדוף אחרי ה', ורשעים בהיפך רודפים אחרי תענוגי העולם הזה ונתונים תחת עול העבודה.
91	כח	ע"י האכילה עשו נכנס לעול העבודה יותר וזהו אבל, וליעקב הם עבותות אהבה ושמחה.
92	כט	אברהם אב העולם נראה מתחילה כאילו אין לו זרע, שכך סדר עלמא דשקרא שבתחילה נראים הדברים היפך האמת. ומבאר ששלושת האבות כנגד שלוש ברכות ראשונות שבשמונה עשרה.
92	ל	יצחק שורש הגבורה נראה בתחילה בתכלית החולשה, וגבורתו של עשו היא רק בדמיון.
93	לא	מדרגתו של יעקב היא הקדושה על דרך בן המקבל קדושה.
93	לב	הגלגל שהוא צורת הערשים מורה על תנועה מתמדת שזוהי הטרדה.
94	לג	אבלים ומתים נחים מעסקי עוה"ז, ובאמת הם טרודים מאוד. ולצדיקים יש בזה שמחה של התקדמות, ולרשעים בהיפך.
94	לד	יעקב הפרוש מענייני העוה"ז נראה כמבקש מנוחה, ועשו נראה כבוחר ביגיעת דרך ארץ, והאמת הפוכה.
95	לה	צד המנוחה של עצלות שבנזיד - קלט עשו, ובתמורה נתן ליעקב ההשתדלות הקדושה שמצד הבכורה.
95	לו	הבכורה לא היתה קניין עצמי לעשו אלא רק בדמיון, ולכן היה יכול למוכרה. אלא שכיוון שאין בה ממש רק על ידי שבועה אפשר היה לקיים את המכירה, כמנהג בני נח המחייב את עשו.
96	לז	יש הבדל בין שבועת ישראל לשבועת גוי לענין התרה.
97	לח	עשו הפך בשבועה זו מישראל לבן נח שכולו רע ועל כן לא יכול להישאל על שבועתו.
97	לט	הקלקול - ערוב טוב ורע - ע"י אכילה, וגם התיקון - ההפרדה - ע"י אכילה.
97	מ	בעזרת האכילה נעשה הברור שכל הרע שייך לעשו, ויעקב כולו טוב. ונתגלה כי באמת עשו אינו רוצה להדמות ליעקב, אבל עדיין לא נתגלה בפועל שיעקב כולו טוב ולא מת.

- מא** ואח"כ זכה יצחק לברכות כדי שיברך את יעקב בלבד, שאז נתברר שבאמת זרע אברהם ויצחק הוא יעקב בלבד. ועל ידי ברכות יצחק נתברר שכל ישראל צדיקים ואפילו אלו שחטאו מאוד. 98
- מב** יצחק רצה לברך את עשו מפני שחשב שהוא רשע שאפשר לתקנו, ומבאר שאברהם ויעקב לא התפללו על בנים משום שחששו שמא יוולדו להם רשעים, ואילו יצחק התפלל כי לא חשש לזה, כי דרכו לתקן הרע. 99
- מג** התורה שמצד הדין מוצאת עצה ותקנה לכל דבר, והקב"ה ממתיק המר דווקא על ידי מר, שרק באופן זה אפשר להמשיך השפע בלא להגדיל הרשעה. 99
- מד** דווקא יצחק שמירתו דין יכול לצמצם הדין, והוא עושה זאת על ידי החזרת הכל לשורשו הקדוש. 100
- מה** יצחק טעה לחשוב שהרע המתדבק לטוב זה עשו, ובאמת זה יעקב ע"י גיור גרים. 101
- מו** וידע שיעקב הטוב הגמור וחשב שאינו צריך ברכתו כלל, ורק עשו צריך ברכה ועל ידה יתהפך הרע לטוב מאוד. 101
- מז** וחשב שעשו הוא הרע הנמשך מבחינת הצמצום והחושך שלו ורצה לתקנו, וכיוון שראה שרוצה לרמות ולהידמות לצדיק, חשב שזהו סימן שיש בו שורש טוב ורצה להחזירו למקור הקדושה. 101
- מח** והכל מאת ה' שעל ידי שחשב יצחק כי הוא מברך את עשו ברכו בכח להפוך הרע לטוב, ומכח זה גם יעבדוך עמים, שמצד היראה של יצחק הרמוזה בציצית הרע שבעמים מתהפך לטוב לסייע לישראל. 102
- מט** אמר לעשו הוה גביר לאחיך כי בעל תשובה גדול מצדיק גמור, וכשגילה שגם הבעל תשובה זה יעקב ברח את עשו שיהיה עבדו של יעקב. 102
- נ** בברכה נתגלה כי גם פושעי ישראל מקולקלים בלבוש ובחיצוניות, אבל בפנימיות דבוקים בהש"י, ולכן הועילה להם הכפיית הר כגיגית עד שאמרו רוצים אנחנו. 103
- נא** אבל לגויים אין הכפייה מועילה הואיל ובתוך ליבם אינם רוצים לעבוד ה', וכשנתברר הדבר במעמד הר סיני ירדו שנאה וחורבן לאומות העולם. 103
- נב** בעת מכירת הבכורה נעשה פירוד בין הטוב של יעקב לרע של עשו אך היה לעשו עוד שייכות לפושעי ישראל, וכשיעקב קיבל הברכה נתגלה שעשו מנותק גם מפושעי ישראל וכולו רע. 104
- נג** אחר שגילה יצחק שעשו כולו רע ברכו שיהיה עבדו של יעקב שזוהי שלמות אומות העולם. 104
- נד** כשפורק עול ישראל הרי הוא בתכלית הירידה וה' שמח במפלתו. 104
- נה** ענין שמחת הפורים שעמלק פורקים עול ישראל ואז הם בתכלית הירידה מבחינה רוחנית, ומתוך כך הם מתבטלים והשם נעשה שלם. 104
- נו** משתה אחשוורוש גרם שמחה ומשתה לישראל. 105
- נז** המן הכניס עין רע בחגי ישראל, ועי"ז נוסף לישראל חג המברר שישראל במעמקיהם קדושים. 106
- נח** קדושת המעמקים שבתוך כל ישראל הוא סוד שלא ניתן לגלותו בעוה"ז, ורק על ידי הביסוס בפורים הדבר מתגלה, שכל השתדלותם של ישראל בקדושה שורשו במה שקבע בהם הש"י מתחילה. 106

106 - 122

אות ח

- א** שלוש קדושות - מעצמו בהשתדלותו, משורשו הישראלי, מהקב"ה. 106
- ב** אין קדושה כקדושתו יתברך, שבפני קדושתו אין חציצה, ובפני קדושת ישראל יש חציצה. 107
- ג** ישראל וקוב"ה ואורייתא כנגד שלוש קדושות, וכפי ההתקדשות מלמטה משפיע הקב"ה קדושה מלמעלה. 107
- ד** יצחק הראשון שהיתה בו קדושה מאבותיו, ולכן נעשה משתה גדול ביום הגמלו, והוריש הקדושה ליעקב בלבד. 107
- ה** שלושה אבות כנגד שלוש קדושות, ומעלת יעקב מיוחדת שנקרא על שמו של הקב"ה. 108
- ו** שלושה שמות של אדם כנגד שלוש קדושות אלו. 108
- ז** שלוש מצוות המבדילות בין ישראל לעמים כנגד שלוש קדושות אלו, התורה כנגד הקדושה הבאה בהשתדלות. מילה כנגד הקדושה הבאה מהשורש הישראלי. 108
- ח** המצווה השלישית שבת, כנגד הקדושה הבאה מהש"י. והגויים נלחמים בעיקר נגד שלוש מצוות אלו. 109
- ט** ומצוות אלו כנגד האבות, אברהם שייך לתורה, יצחק למילה, ויעקב לשבת. 109
- י** עשו בחר ברע ועל כן אינו יכול לקטרג נגד השתדלות ישראל בתורה. 110
- יא** נגד המילה מקטרג למראית עין ולשעה. 110
- יב** נגד השבת, מידת יעקב, אין לו שייכות כשהיא בשלמות בשלושת תנאיה, מתוך אהבת ה', שביתה אמיתית, ובשלימות פנימית. 110
- יג** עמלק בא כשהיו חלשים בשלושת התנאים - עיף ויגע ולא ירא אלקים, ועל כן יש לו טענה. 111

- יד עמלק מגיע תמיד בזמן הגאולה - ביציאת מצרים, והמן - בסוף גלות בבל. 111
- טו קטרוגו של המן: כיוון שישנים מן המצוות למה מובדלים מהגויים במילה ובשבת? 111
- טז אבל חטאם של ישראל היה רק שלא עבדו ה' בהתלהבות, והמן קטרג שאין עושים כלל. 112
- יז והסוף שנהפך הגלגל על המקטרג, שהרי הוא הגורם לכל החטאים. 112
- יח מבאר מדוע נענשו בדור אחשוורוש על מה שהשתחוו לצלם בדור נבוכדנצר, ששורש ישראל אחד, והואיל וגם הם נהנו מסעודת הרשע, ממילא הגיע להם העונש. 112
- יט מרדכי תיקן החטא ע"י התלהבות למסור נפשו אפילו על שמץ עבודה זרה. 113
- כ בגלל צדקותו של מרדכי נתעורר קטרוג על ישראל שלא היו כמוהו, ולכן נחשב מרדכי כמי שבעטיו התחילה הגזירה. 113
- כא אבל בתשובתו פעל שיתוקנו לבסוף כל ישראל, ונתגלה שכל קרירותם רק מצד שעבוד מלכויות, ולכן נענשו הגוים. 114
- כב שלוש הקדושות כנגד שלוש מצוות שנזכרו במגילה, תורה יו"ט (ומבאר עניין יו"ט) ומילה. ותפילין כולל כולם. 114
- כג שלושה כתרים: תורה כהונה ומלכות כנגד שלוש קדושות ושם טוב על גביהן. ומבאר שלושת הכתרים שבישראל. 114
- כד מבאר הכופר נפש והפדיון שיש במצוות מחצית השקל, שעל ידה יש נשיאת ראש לכל אחד מישראל להשלים חלקו ע"י שורשו בקדושה שלמעלה. 115
- כה המן בקטרוגו רצה לקנות ישראל עבדים ועי"ז לקלוט גם השפע הרוחני שלהם. 116
- כו אבל השקלים של ישראל במחצית השקל קדמו לכך, והם כסף קרושי ישראל לה', ולפיכך אין אפשרות למכור את ישראל לעבדים למלכויות. 116
- כז פרשות שקלים זכור ופרה כנגד שלוש הקדושות. שקלים כנגד קדושתו ית', זכור כנגד הקדושה שמהשורש הישראלי, ופרה כנגד ההשתדלות שלנו. 116
- כח פרשת החודש כוללת שלושתן, שעניינה התחדשות קביעות הקדושות הללו בלב ישראל, בכל חודש התחדשות מיוחדת כנגד אחד השבטים. 117
- כט ועיקר ההתחדשות בראש חודשים הוא ניסן כנגד יהודה, שמתגלה אצלו המסירות וקושי העורף למסור את הנפש ולא לעבוד ע"ז. וכנגדו עשו הולך בקשי עורף אחר הרע למרות שיודע שמובילו לאבדון. 117
- ל כתר שם טוב העולה על שאר הכתרים הוא קביעת הקדושה בלא גבול של זמן ומקום. 118
- לא וכתר זה כנגד דוד, שקבע הקדושות לעד בישראל על ידי שגילה התשובה וההתקשרות להש"י למעלה מדרגת והשתדלות האדם, שהיא בחינת העורף. 118
- לב התפילין של ראש רומזים למעלה זו. ומבאר שלישאל יש יראת הרוממות, ולגויים יראת העונש, ולכן על ידי התפילין ופזרים נופלת עליהם יראה מישראל. 119
- לג ע"י אנשי כנה"ג נקבע התגלות הקדושה בכל שנה בפזרים, ולפני ואחרי פזרים בארבע פרשיות, כדרך התגלות כל קדושת הזמנים שמתפשטת לפניה ולאחריה, ובאופן זה מבאר איך קדושת כל החגים נמשכים מזה לזה. 119
- לד וכן גם בנפשות. וכן בחיי הצדיק עצמו, בעשרים השנים הראשונות מתפשטת הקדושה שלפניה, והיא הקדושה שבתולדה מאבותיו, והקדושה שבהשתדלותו מתגלה מגיל עשרים עד ששים, והקדושה שמתפשטת אח"כ היא מצד שהקב"ה מקדשו ומטעימו מעין עוה"ב. 120
- לה עיקר שכרם של ישראל בעולם האמת כי כל חפצם הדבקות האמיתית, ואילו הגויים עושים שלא לשמה, ולכן שכרם בעוה"ז בדברים חיצוניים. 121
- לו שנות האדם כנגד ששת ימי החול ושבת, וכנגד שנות השמיטה. ועיקר השתדלותו מגיל עשרים עד ששים, ואח"כ זוכה להשפעת קדושה מלמעלה. 121
- לז מבאר שלוש הקדושות עפ"י שלוש מדרגות ביחס ישראל להש"י, בתי כנגד יו"ט, אחותי כנגד שבת, ואימי כנגד יוה"כ. ומבאר באריכות משמעות כל הימים טובים כנגד ימות השבוע, וכנגד ששת הרועים. 122

123 - 135

אות ט

- א מזכיר ברייתא ביומא שהמקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה וכו', ולהפך בטומאה, ומקשה על כפילות הלשון ומרקק בלשון הברייתא. 123
- ב מבאר שיש בהשתקעות ברע שלוש דרגות ורמוזות בברייתא. 123
- ג וכן בקדושה יש שלוש מדרגות, ומתחיל לבאר שתי מדרגות ראשונות, האחת בפועל במעשה המצוות, השנייה שמתגלה בלב ובחלקו המיוחד לו בעולם הבא. 124

- ד וכנגד חלקו המיוחד של כל אחד בעולם הבא - הארץ העליונה, נתחלקה ארץ ישראל בזמן יהושע
24 לשבטים ולכל אחד מישראל.
- ה והדרגה השלישית היא כנגד החלק הנעלם בעוה"ב, שהקב"ה נותן לכל מי שלא ניתק עצמו משורשו.
25 וכנגד זה חלוקת הארץ הכתובה ביחזקאל.
- ו מדרגת ירושלים של עוה"ב כנגד מדרגה זו, שהיא נחלה בלא מיצרים, וזו מדרגה של צדיק שזוכה
25 להתחבר לשורש הנעלם עד שכל רצונותיו מלאים קדושה מצד עצמם.
- ז שלושה אבות כנגד שלוש קדושות, ומבאר שקדושת אברהם מצד השתדלותו, וקדושת יצחק מצד
26 התקשרותו הקבועה לקדושה שמלמעלה, ויעקב התקשר לקדושה של עוה"ב שמעבר לגבולות.
- ח וכל ישראל קשורים לשלוש הקדושות, ואף שלא הכל זוכים בתדירות לקדושה שמבחינת יעקב, מ"מ
26 בזמנים המקודשים זוכים כולם.
- ט שלושת הזמנים המקודשים כנגד שלוש הקדושות - ראש חודש - השתדלות, יום טוב - מלמעלה, שבת -
27 עולם הבא.
- י במתן תורה זכו לכל הקדושות וכן ביום כיפור.
27
- יא פרס נראים למראית עין צנועים, אבל באמת מקולקלים בזימה.
27
- יב אבל יש בצניעותם ניצוץ קדוש. הניצוץ הקדוש מקיים הרע. עיקר הניצוץ הטוב שברע הוא שעל ידי כך
28 ישנה בחירה.
- יג בתחילת הבריאה כח הרע היה מחוץ לאדם, ואחר חטא אדם הראשון נכנס הרע בקרבו.
28
- יד מימות יעקב פסק הרע מקרב בני ובמתן תורה התגלה זה ובעקבות חטא העגל צריך כוורים נוספים.
28
- טו מציאות האומות ויצר הרע לשמש את ישראל, וכשהיצר משתלט אז מתגברות האומות.
29
- טז שורש טומאת פרס בתאוות, ובוזה מראים עצמם נקיים, שכך הוא אצל הגויים שבמה שפגומים מראים
עצמם כלפי חוץ כאילו מתוקנים. וזה קורה על ידי שישאל נפגמים כלפי חוץ באותו דבר, ואז ישראל
29 משועבדים להם, והניצוץ הקדוש מעורר את הגויים להראות עצמם כלפי חוץ כמתוקנים.
- יז ארבע מלכויות כוללות כל כוחות הרע, ועיקרם בשני כוחות הרע, אדום ברציחה, ופרס בתאוה. ויש
30 שלושה סוגי תאוה, פרס בתאוות תענוגי אכילה וניאוף. בבל בתאוות ממון. ויוון בתאוות כבוד.
- יח על ידי גלוי נצוץ הקדושה בפרס נגזר דינם לגהינם.
31
- יט ועל ידי זה זכו ישראל לקדושת הפורים, שמגלה הקדושה מתוך המשתה. והגויים ששורשם משלוש
31 הקליפות נאבדים, ואלה שמקליפת נוגה יסייעו לישראל.
- כ באור ארבע מדרגות הטומאה כנגד ארבע הקליפות.
32
- כא התנשאות הגוים מפני ניצוץ קדוש שבהם, וכשמגיעים לשיא גאותם שם מפלתם, וכפי שהיה להמן.
32
- כב באור ארבע מדרגות הקדושה כנגד ארבע מחנות מלכות שמים.
32
- כג מבאר סדר העליה של מרדכי במעלות הקדושה, עד המדרגה העליונה של לבוש מלכות שהיא דבקות.
32
- כד חמשת חלקי הנפש כנגד מדרגות הקדושה.
33
- כה חמשת מרכיבי לבוש המלכות של מרדכי כנגד מדרגות אלו.
33
- כו חמש מצוות פורים כנגד חלקי הנפש והקדושות. מתנות לאביונים ומשלוח מנות כנגד נפש ורוח, וכנגד
34 אברהם ויצחק.
- כז מקרא מגילה כנגד נשמה וכנגד יעקב.
34
- כח ימי משתה ושמחה כנגד מדרגות עליונות שלעולם הבא, שמעל הידיעה, שזכו לה על ידי תשובה
מאהבה, שהדר קיבלוה בימי אחשורוש.
35

135 - 152

אות י

- א עיקר הקדושה כשהיא לשם שמים. ויש שבעה פרושים שאינם לשם שמים.
35
- ב התחלת הקדושה מהש"י בלבד, ולכן הקדושה קיימת רק בישראל ובנפשות הגרים.
36
- ג בגויים אין לשם שמים גמור, כי אינם יכולים להנתק משורשם הרע, וכפי שהיה אצל בלעם. ואצל הגרים
וחסידי אומות העולם יש שורש טוב ולכן יכולים להיות טובים.
36
- ד אפילו גר שהתגייר לשם דבר אחר, מזה שבית הדין קבלו סימן שימן שיש בו שורש קדושה, אבל את
שכם לא התכוונו לגייר, ושורשו רע.
37
- ה שורש הרע שבגויים בתולדותם ולא מצד מעשה אדם, ועיקר הרע בערלה ובפגם הברית.
37
- ו אבל ישראל אין הרע בתולדתם, וכפי שהדבר מתבטא בברית מילה. ונולדים עם ערלה מצד שישאל הם
עולם קטן, ויש גויים בעולם.
38
- ז כל ישראל צדיקים, כי שורשם המתגלה בלב טוב, וכל העברות והערלה הינן רק לבוש חיצוני.
38

- ח** בריאת יצר הרע היתה כהלך שבא מבחוץ, ובחטא אדם הראשון נכנס ללב האדם. 139
- ט** יעקב אבינו תיקן חטא אדה"ר ומאז כל זרעו ישראל, אולם רק לאחר מתן תורה נקבע בהם הקשר לקב"ה שאפילו יגרילו עונות לא יוכלו להחזיר הוהמא למעמקי ליבם. 139
- י** אלו שמתו בשלשת ימי אפילה לא היה בהם שורש קדושה, כי היו לפני מתן תורה. 140
- יא** מבאר עפ"י זה המשנה שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, ואותם שחטאו כל כך עד שמצד המשפט אין להם חלק, מ"מ מצד הרשימו יש להם חלק, כדברי דורשי רשומות. 140
- יב** קדושת ישראל משורשם היא קדושת השבת, שמתוכה זוכים להמשיך להתקדש. 140
- יג** מקדושת השבת וקדושת ישראל בשורשם נובעת היראה שבלב שבאה בבחירה. 141
- יד** קדושת הלב בישראל היא קדושת קדש קדשים בעולם. 141
- טו** תחלת הרע הוא בהתגלות ובערלה ואז מעמדו כהלך, וסוף שהיצה"ר נעשה צפוני מלשון צפון. 142
- טז** הצפוני מעלים אחדות השי"ת, ועתיד הקב"ה להרחיח למקום שאין שם אדם. 142
- יז** ישראל מאמינים באחדותו אפילו בחושך בחינת יחוד תחתון, ורק בתוך ליבם קשורים ליחוד עליון, ויעקב אבינן זכה ליחוד עליון בגלוי ועל כן אין בו פסול ופסולת. 143
- יח** הקב"ה ברא העולם בהעלם כזה שיאפשר בחירה בטוב וברע, וזהו בחינת שם יסוד, וצדיק יסוד עולם מגלה הקדושה בתוך ההעלם הזה. 143
- יט** שר של מצרים מכסה על שם ש-ד-י בעולמות עליונים כעין עור הערלה המכסה על הקדושה, ולכן רווקא במצרים השטופה בזוהמת עריות נתגלתה סגולת ישראל שגדורים מזה. 144
- כ** מבאר תאוות אשת פוטיפר ליוסף מטעם שביתה המאומצת אוסנת היתה מיועדת לו. ושבהבועל ארמית אין שום גלוי קדושה, מה שאין כן בישראלית שנבעלת לגוי הולד קדוש. 144
- כא** וזה התגלה באסנת וזיווגו של יוסף, ויוסף שומר הברית והוא נלחם בקליפת עוזא דמצרים ע"י ברית מילה, אלא שלא זכה לגלות הפריעה מפני שחשד בעשרת אחיו. 145
- כב** קליפת עוזא בערלה הגסה שצריכה הסרה גמורה, וקליפת עוזאל בעור הדק שצריך פריעה בלבד, ונתחדשה בימי יהושע. 145
- כג** מקליפת עוזאל חטא הוצאת שכבת זרע לבטלה והוא בטבע האדם, ומן הסתם יש בזה דבר טוב, ויעקב תיקן הרע לגמרי ולא ראה קרי מימיו. 146
- כד** יופיו של יוסף רומז על שהיה מתוקן מפגם הברית, ולא ראה קרי זולת אותן עשר טיפין, וחשב שמחלו לו עליהם ובתשובתו תיקן כל העולם, ולכן רצה למול את מצרים. 146
- כה** אבל מדרגת יוסף לכוף היצר, ורק המשיח יזכה לשוב באופן שהרע יתהפך לטוב. 147
- כו** בלק שורשו ברע של ביאת ארמית והוצאת שכבת זרע לבטלה, ולכן נסמית עינו. 147
- כז** שתי העבירות: ביאת ארמית והוצאת ז"ל לא נזכרו במפורש, כי לפעמים יש בהם היתר מפני היצר הרע, כאשר יפת תואר, ובפנימיות כל מה שבישראל קדוש, ובלעם חשב שהכל תאוה. 147
- כח** משה כנגדו בקדושה לתקן שורש הרע ע"י תורה שבכתב, ובזה מתקן את היצר שבתחילתו בבחינת הרעת. 148
- כט** ותורה שבע"פ תבלין ליצר שבסוף מדרגתו, שזה משורש עמלק, שגם אחר שעושה מאהבה השכר ויראת העונש נשאר בשורשו הרע. 148
- ל** קטרוג המן ועשו ועמלק, כנגד חטאי ישראל כדי לטעון שהם יותר צדיקים, אך נתגלה בפורים שאצל המן אף כשמשתרל אין קדושה, ואצל ישראל אף בלא השתרלות יש קדושה. 149
- לא** שבת ופורים כנגד קדושה שבשורש ישראל, קדושת השבת מצד הש"י וקדושת פורים מצד ישראל. 150
- לב** תושב"כ כנגד הקדושה הגלויה שבפה, ותושבע"פ כנגד הקדושה שבלב הנסתרת. וכן התגלה בזמן אחשוורוש שליבם לשמיים ולכן בבית שני התגלתה תושבע"פ. 150
- לג** בשבת ניתנה תורה שבכתב שהיא הכנסת הקדושה בלב, ומכך השתלשלה הקדושה בפה הנמצאת בכל ישראל, אף בשוטים. 150
- לד** ביום כפורים כשקיבלו הלוחות השניים נתגלה שורש התושבע"פ שמתגלה מתוך החושך והתשובה, והסוף מתגלה בפורים, מתוך הביסוס והשטות, שכך דרך תושבע"פ מתוך החושך מתגלה האור. 151
- לה** ע"י התורה שקבלנו בפורים התגלה שעמך כולם צדיקים, ואפילו בעת של העדר הידיעה ושתיית יין המשמח מתבררת מעלת ישראל, וכפי שיצחק ברוך את יעקב בלא ידיעה. 152
- לו** גם הקדושה הגנוזה בעשו היא ציד אצלו ושייכת ליעקב, לעומת זאת אצל ישראל גם מי שלכאורה אין בו מעשים קדוש. 152

תוכן שיחת מלאכי השרת

פרק ראשון – באור השם מלאך

א	הוראת השם מלאך היא שליח, וכלל הברואים והאדם נקראים מלאכים לה' בעת שעושים שליחות אלוקית.	55
ב	הכהנים נקראו מלאכים כשממלאים את תפקידם והתורה יוצאת מפיהם.	55
ג	לכן גם החכמים נקראו מלאכים, ובוזה הם מצויינים ונבדלים משאר העם.	56
ד	לרש"י יחודם כמלאכים מתבטא בבגד הציצית.	56
ה	הגוף לבוש לגפשו, והחטא בגוף, לכן הרמוז לתיקון הוא בלבוש, ולזה רומזים בגדי כהונה הלבנים, שע"י עבודת הכהנים נתקן הגוף.	56
ו	גם ת"ח על ידי תורתם מתקנים היצה"ר ומזככים הלבוש והגוף, ולזה רומז בגד ציצית.	57
ז	עוד דרך ישנה לתקן הגוף, והוא על ידי מלחמה והתגברות על היצה"ר מכח יראת ה', וזהו גיבור הכובש יצרו. מה שאין כן בדרך של תורה ועבודה - הרע מסתלק.	58
ח	בני ארץ ישראל התגברו על יצה"ר בעזרת היראה, ואילו בני בבל - בשקידת לימוד התורה.	58
ט	ארץ ישראל היא המקום המתאים להכרת ה' שאווירה מחכים ליראת ה'.	58
י	בא"י מתגלה שמו האמיתי של ישראל, אבל בחו"ל צריך להצטיין מאוד בבגדו בתלמוד תורה, ועל ידי כך מתגבר על יצה"ר. וחזור לעניין המלאך, שכאשר כל מעשי החכמים רק לה', הם נקראים מלאכים	59
יא	רב נקרא מלאך ה' צבאות כי צריך להורות לכל אחד כפי המתאים לשורש, שיש הבדלים בין הנפשות, וזה שורש המחלוקות בתושבע"פ.	59
יב	וזו היתה סגולת בני יששכר ולוי, שידעו להורות לכל אחד לפי שורשו. וזוכים לזה על ידי החסידות.	60
יג	נביא נקרא מלאך ה' שהוא שליח לנבא מה היה, יהיה ולהוכיח על ההוה.	61
יד	מצד מלאכות ה' הנביא קודם לחכם, שהנביא שליח, והחכם בבחינת פועל.	61
טו	מצטט מדרש מויקרא רבה על הנביאים שנקראים מלאכים, ומכאן ועד סוף הפרק (אות כ"ט) עוסק בביאורו.	61
טז	מתחיל להסביר המדרש שבאר תחילה שמלאכיו הם התחתונים, והכוונה שכל הנפשות נשלחו לעשות רצון ה', אלא שלא כולם לקיים שליחותם. משא"כ המלאכי מרום שנקראים צבאו - כולם מקיימים שליחותם.	62
יז	אפשרות נוספת - בעת קיום רצון ה' אפילו פושעי ישראל נקראים מלאכים - שליחים, אך התהילה יוצאת רק ממי שכל הזמן עושה רצון ה'.	62
יח	וזו מעלת שומרי שביעית שבמשך שנה שלמה, הכוללת כל סוגי המזגים, עושים רצונו, ולכן נקראים גיבורי כח.	162
יט	אח"כ בדבר אחר, מבאר המדרש שהנביאים נקראים מלאכים, שהם עוסקים רק בשליחותו, כעליונים שנבראו רק לשמשו.	163
כ	כיוון שנאמר "אני ה'" שה' הוציאנו ממצרים שלא על ידי מלאך, ומאידך נאמר "וישלח מלאך" - מבאר המדרש שזה משה, ומבאר מה שהתקשו בזה והנסיגות לתוך.	164
כא	מבאר שבישראל מתגלה צלם אלקים הכולל כל הכוחות, ולכן פעולת משה שמכח הש"י נחשבת לפעולת הש"י שלא על ידי מלאך, שהמלאך הוא כח פרטי ואין עצמותו יתברך מתגלה דרכו.	164
כב	"ועל מלאך ה'" - מסורת חז"ל שהיה פנחס, ועוד שדיבר אל כל העם ולא יתכן שהתנבאו כולם.	165
כג	פנחס נקרא מלאך ה' סתם, מפני שנדמה מאוד למלאכי מרום, שהתפשט מגשמיות לגמרי.	165
כד	גם אליהו זכה לרוחניות גמורה על ידי הקנאה הבוררת באש התורה שכליתה הגוף לגמרי, ויש אומרים פנחס זה אליהו.	166
כה	שני סוגי אש, האחת טובה ומכלה הפחיתות שבגוף ומגלה הרוחניות, והשנייה של גיהנם ויצה"ר שמכלה הגוף בחרפה.	166
כו	הראיה מפנחס שאף שהוא אדם ואינו כח פרטי בפני עצמו, מפני נביאותו נקרא מלאך.	166
כז	ממשיך לבאר הראיה מאשת מנוח למה מכוונת.	167
כח	ממשיך לבאר מבית אב הנביאים קרויים מלאכים.	167
כט	נביא וכהן הדבקים בתמידות בהש"י נקראים מלאכים, עד שכשרוצים אינם נראים שיכולים להשתמש בכוחות המופלאים שיש למלאך רוחני.	167

פרק שני – מדרגת האדם מול מדרגת המלאך

- א** מביא מדרש שהוזכר בשני מקומות על גדולת האדם על המלאך, ומברר גרסתו. ומתבארים בו שלוש מעלות של ישראל על המלאכים, ועד אות י"א מבאר המעלה הראשונה שהמלאכים שומרים על ישראל. ומאות י"ב עד כ' מבאר המעלה השנייה, שהמלאכים נושאים את ישראל. ומאות כ"א עד כ"ח המעלה השלישית ששייכים לחכמה ולתורה. וחוזר לבאר את שלוש המעלות מאות ל"ד. 168
- ב** התורה שייכת לאדם שיש לו בחירה ויכול לבחור לעשות רצון ה'. 168
- ג** האדם בצלם אלוקים שכולל בתוכו כל הכוחות, ויש בו גם יצר רע, וכשכופהו הרי הוא עושה דברו של הש"י. 169
- ד** ולכן הוא ראוי לקבל התורה והמצוות שעל ידם דבק וחומר בטוב. 169
- ה** על ידי התורה ומצוות זוכה שהמלאכים שומרים עליו, ומכריזים תנו כבוד לצלמו של הקב"ה. 170
- ו** השמירה מבטאת מעלת הנשמר, שרק על דבר יקר צריך לשמור, ורק דבר שיכול לרדת יש לו מעלה שיכול לעלות. 170
- ז** והמלאכים אינם צריכים שמירה, וזו המעלה הראשונה של ישראל שעליה דיבר ר' מאיר במדרש (באות א'). 170
- ח** על ידי המצוות המלאכים מצטווים לשמור האדם. 171
- ט** מעשה הצדיקים מפעיל את המלאכים, ואף התורה נשלמת על ידי ת"ח ולכן נחשבת שלו. 171
- י** אמנם ת"ח שעדיין לומד נחשב לפחות מהתורה, אך מי שזכה שהתורה שלו, נחשב ליותר. 171
- יא** מסכם המעלה הראשונה, הנובעת מזה שיש לאדם חסרון של נטייה לרע, ולכן צריך שמירה, ובזכות מעשיו נעשים המלאכים שומרים עליו. 171
- יב** המעלה השנייה - מתוך האפשרות לבחור ברע כשבוחר טוב זוכה למעלה גדולה יותר בשמיעת קול ה'. 172
- יג** וזה על ידי שמקבלים המצוות וכופים היצר אף שעדיין לא זוכים לשמוע קול ה', ובזכות הכפייה זוכים אחר"כ לשמוע קול ה', וממילא שומרים המצוות בלא הפרעות. 172
- יד** וזהו לפום צערא אגרא, וכל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, שבזכות כפיית היצ"ר זוכים למעלה. 173
- טו** ולכן ישראל זוכים לשמוע קולו של הש"י היינו להידבק בו, ואילו המלאכים לא. 173
- טז** ולכן רק כהן גדול נכנס לקדש הקדשים, ושם מקום היחוד הגמור, שהוא מעל מדרגת החטאים והגדרים, ששם מרגישים שהכל דבוק בהש"י, ובוה מתכפרים החטאים, והמלאכים אינם שייכים לזה. 174
- יז** ולזו המעלה זכו במתן תורה שנעשו בני חורין מיצה"ר. 174
- יח** מבאר עניין שכשאמרו נעשה ונשמע ירדו ששים ריבוא מלאכים ועיטרו כל אחד בשני כתרים, וכשחטאו ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכים ונטלום, שאז מעלת המלאכים מעל בני אדם. 175
- יט** עוד ביאור לזה. 175
- כ** אם כן המעלה השנייה מצד השמיעה לדבר ה', שעל ידי כך המלאכים נושאים אותם ובוה נשמרים מהחטא. 175
- כא** המעלה השלישית מצד חכמת התורה, ששייכת לאדם בלבד, שיש לו נטיות שונות והתורה מדריכתו. אבל למלאכים אין נטיות ואין צורך בהדרכת התורה. 175
- כב** מבאר הגמ' שבת פח, ב, בויכוח המלאכים על שהתורה ניתנת למשה, ומדוע אמר הש"י למשה להשיב. כי מצד ה' והיחוד הכל שווים, אבל מצד התחתונים יש הבדל, ואותו צריך משה להסביר. 176
- כג** ומשה התיירא להשיב, ומתחיל לבאר שלושת הכוחות שבאדם, מחשבה במוח, דיבור מהלב, מעשה מהכבוד. 176
- כד** וכנגד זה בעולמות, עולם המחשבה לברוא הוא כסא הכבוד, עולם הדיבור שם המלאכים, ועולם המעשה הגשמי. 176
- כה** ונתיירא שישרפוהו בהבל פיהם שכוחם בדיבור והוא מעולם הגשמי, וענה לו ה' שיאחוז בכסא כבודו, שעל ידי מעלת נפשו מגיע עד עולם המחשבה. 177
- כו** ופרש ש-די זיו שכינתו ועננו עליו, שעל ידי הצמצום שבשם זה יכול אדם להשיג שכינתו. 177
- כז** ומכאן זה יכל להתעלות על המלאכים ולענות להם. עד שהם צריכים להתיירא שלא ישרפו, ולזה רמזו באומרים שכל עוף שהיה פורח מעל יונתן בן עוזיאל בשעה שלמד היה נשרף. 177
- כח** והשיב להם שהתורה כוללת נטיות ושינויים ולכן היא מתאימה לאדם שיש בו נטיות שונות, ומסכם שלוש המעלות של ישראל על המלאכים, במחשבה דיבור ומעשה. 177

78	כט	מצטט הגמ' חולין צא, ב, בחביבות ישראל על המלאכים בשלושה דברים, ומתחיל לבאר שישראל אומרים שירה בכל שעה כי בכל עת שכופים יצום יש חידוש ושייך לומר שירה, ואילו אצל המלאכים רק כאשר יש חידוש בעולם אפשר לומר שירה.
78	ל	מבאר שבע הדעות מתי יש התחדשות בעולם עד שהמלאכים אומרים שירה, אם בכל יום, שבוע חודש וכו'.
79	לא	מסכם המעלה הראשונה, שדווקא מפני היצה"ר שבעולם המעשה, יכול האדם להתגבר עליו ולחדש שירה בכל שעה.
79	לב	המעלה השנייה, בהרגשת הלב עניין האלוקות, שאצל ישראל רק שתי מחיצות, ואצל המלאכים שלוש.
79	לג	המעלה השלישית מצד הידיעה וההכרה שבמות, שרק מתוך שישראל זוכים לה גם המלאכים זוכים.
80	לד	וזו הראיה מיעקב ששלח את המלאך לומר שירה, שהמוח משלח את הלב, שישראל במדרגת מוח לעומת מלאכים שבמדרגת לב. וחוזר לבאר בזה המעלה השלישית שבמדרש שהובא בתחילת הפרק.
80	לה	שלוש המעלות כנגד שלושה אבות ושלושתן ביעקב בפרט, וכנגד זה גמ"ח באברהם, עבודה ביצחק, תורה ביעקב.
81	לו	מצטט מדרש תנחומא וישלח, שמבאר מעלת הצדיקים על המלאכים, ומזכיר שלושת המובחרים שהשלימו בעבודתם מעלת ישראל שעל המלאכים, יעקב, משה וישעיה.
81	לז	יעקב גילה שלמות המעשה הקשור לענוה, והיא המעלה הראשונה של צדיקי ישראל על המלאכים.
82	לח	משה גילה התורה, והיא כאש, לטובים מרפא וחיים, ורעים שריפה וכליון, ועל זה התאוננו המתאוננים.
83	לט	ומשה גילה בחינת המחשבה שבמות, והשקיע התורה בארץ שבכל מעשה אפשר לקיים תורה, ועל ידי כך אין אש גיהנם שולטת אפילו בעמי הארץ ופושעי ישראל המלאים מצוות. וזו המעלה השנייה.
83	מ	המעלה השלישית גילה ישעיה, והיא מדרגת הנבואה, שעניינה קישור הלב לחכמה.
84	מא	סדר המדרש תנחומא המובא באות ל"ו היפך הזמנים, ישעיה, משה, יעקב, ומבאר משמעותו.
84	מב	מעלת הצדיקים על המלאכים מצד נפשם, אבל מצד חומרים המלאכים נעלים יותר. זולת אליהו ומשה שזכנו חומרים.
85	מג	דוחה דברי האב"ע שסובר שהמלאכים נעלים מבני אדם, ובאר שכל ראיותיו מהפסוקים מתייחסים לחומר, שבזה המלאך נעלה, אבל מצד העיקר שהוא הנפש והצורה ^ה ישראל נעלים.

פרק שלישי – ההכרח להאמין במציאות מלאכים רוחניים.

85	א	מציאות מלאכים רוחניים הוא דבר מבואר בחנ"ך ובחז"ל.
86	ב	בפרק זה ישיב מה צורך במלאכים, אע"ג שלכאורה לישראל המאמינים זו שאלת הבל.
86	ג	אין לצמצם האמונה רק למה שרואים, ודוגמא לכך העולמות.
87	ד	דבר ה' הקיים בכל דבר הוא המחיה אותו.
87	ה	משמעות הדבר היא שלכל דבר יש יחוד רוחני בטבע אופיו.
87	ו	גם הצורה הגשמית המבדילה בין הדברים נובעת מהשורש הרוחני שלו, כפי היעוד המיוחד שלו בבריאה.
88	ז	כל כח רוחני הקיים בדבר כלשהו בעולם הוא כח ה' שבאותו דבר.
88	ח	דבר ה' הוא נשמתו של העולם וכל כחותיו, ואצלו הכחות מאוחדים וזה עולם אצילות.
89	ט	בעולם הבריאה הכחות נפרדים והוא נפרש מעולם האצילות.
89	י	האדם תכלית הבריאה וכולל כל כחות העולם, ותכליתו להכיר כבוד השי"ת.
90	יא	האדם נפש העולם ולכן לולא קבלו ישראל תורה היה העולם חוזר לתוהו ובוהו.
90	יב	מצד התחושה האישית של כל אדם העולם נקלט אצל כל אחד באופן שונה, ולכן כל אחד הוא עולם בפני עצמו.
91	יג	כל נפש יש בה את כל הכחות אלא שכח אחד מובלט ועל ידי כך תפיסתו שונה ויש לו עולם משלו.
91	יד	מחצב הנפשות הוא עולם שבו כלולות כל הנפשות, ושם שורש חלוקת הנפשות למעלתם.
91	טו	באור עליית האדם ממעלה למעלה, שהואיל ונפשו כלולה מכל הכוחות שבעולם, ככל שמגלה בעצמו כח עליון יותר כך זוכה לעוד עולם, וזהו ריבוי העולמות לכל נפש.
92	טז	העולמות הרוחניים הם הקיימים באמת ואילו העולם הנראה לעיניים הוא עולם שקר העתיד לפסוק.
93	יז	רשעים מדמים שהעולם הזה אמת ועולם האמת דמיון, ועל כן קרויים בחייהם מתים, והצדיקים מרגישים שהעולם הזה דמיון ודבוקים באלקים חיים ולכן קרויים חיים.
93	יח	רק מי שטעם פעם אחת מן האמת מבין שהעולם הזה דמיון ועולם המחשבה אמת.

- יט** הגמטריא של המלה היא המרת האותיות שהן חיות הרבר במספרים, ולכן הצדיק זוכה ליש האמיתי, היינו ש"י עולמות. 193
- כ** שלוש מאות הוא המספר הגדול ביותר בעולם הזה, ועשר הוא שלמות, ולכן המתקשר לאמת זוכה לש"י עולמות שזה תחילת הת' שהיא מעולם האמת. 194
- כא** ענין ח"י אלף עולמות, שהם כנגד ח"י אלף שעומדים לפני הקב"ה, והם כמנין תרומה ותרומת מעשר מס' ריבוא. 195
- כב** כל עולם כולל כמה עולמות כמו הנפש הכוללת כמה מדרגות, ובדרך כלל הם חמישה, וכנגדן אמר דוד שירה. 195
- כג** כוחות האדם בדרך כלל מחולקים לשלושה, נפש רוח ונשמה - מעשה הרגשה ומחשבה, והם כנגד דומם צומח חי. 196
- כד** כנגד זה הם שלושה עולמות ראשונים שראה דוד ואמר שירה, מעי אימו, שהסתכל בכוכבים, וכשינק. 196
- כה** שתי המדרגות העליונות, חייה ויחירה, הם מחברים הנר"ן להש"י, והם כחומר וצורה, החיה היא חומר החיבור, ע"י התפישה שהש"י מחייה הכל, והיחירה היא הצורה, שעל ידה היחוד הגמור. 197
- כו** כוחות אלו אינם נגלים בגוף, וכנגדן אמר דוד שירה בשני עולמות, בראיית מפלתן של רשעים ויום המיתה. 197
- כז** כל חמשת המדרגות כלולים בכל מדרגה, ודוד אמר חמש שירות כנגד חמש המדרגות שבנפש כפי ענינו באצילות. 198
- כח** חמישה עולמות ופרצופים, ומבאר משמעות עולם העשיה, היצירה והבריאה. 198
- כט** והם כנגד נפש רוח ונשמה. 199
- ל** עולמות אצילות ואדם קדמון כנגד חיה ויחירה וביאור ענינם. 199
- לא** חוזר לבאר המספרים, ועשר הוא מספר שלם, ומאה שלם בתכלית. שלוש מאות רומז לשלושת העולמות הנתפשים בעוה"ז, ות' לעולם הרביעי, וחמש מאות כנגד עולם חמישי הנסתר שאין אות הרומזת לו. 200
- לב** מבאר ענין חמשת העולמות, חיה יחירה ששם מתגלה אורו העצמי, בריאה - עולם הכסא כנגד המוח, יצירה - עולם המלאכים כנגד הלב, ועשיה - עולם הנגלה. 200
- לג** מבאר הכרח מציאות העולמות, שרק על ידי העולמות הגבוהים, יכול להתגבר על היצה"ר, שברוח שכנגד עולם המלאכים המצב שקול, והנשמה טהורה, ומכוחה יכול להתגבר על הרע. 201
- פרק רביעי - מיני המלאכים השונים.**
- א** שני מיני עולמות רוחניים - בריאה המיוחס יותר לעילה, ויצירה המיוחס לתחתונים. 201
- ב** הם מלאכים מרוח ומשרתים מאש, ומצטט מהזוהר. 201
- ג** אויר מים אש - אמ"ש - היסודות השורשיים של העולם כנגד נפש רוח נשמה, ויסוד העפר כנגד החומר והגוף. 202
- ד** הא' ראשית האותיות כנגד הלב שבו הרצון הנעלם הקודם למחשבה, וכנגד האויר שהוא הנסתר יותר, והכוחות הרוחניים שבעולמים נקראים רוחות. 202
- ה** המ' מבטאת את האמצע שהוא ההוה - זמן המעשה, ואת המים שבעזרתם הפך העפר לגוף פועל בעולם המעשה, והיא כנגד הנפש שמתבטאת במעשה. (ומבאר הגמ' סנהדרין על ארבע שעות שנברא האדם כנגד ארבעת היסודות). 203
- ו** ולכן המשנה שהיא הוראת המעשים פותחת ומסיימת במ', שהיא עוסקת בתיקון הרע, ורמוזה ביין שמתקן הדם הרע. 204
- ז** כל דבר מסודר בעולם שנה ונפש, וכל אחד מאלו מתחלק לשלושה ויש הקבלה ביניהם, והמ' שהיא מים בעולם כנגד ההוה בזמן וכנגד המעשה בנפש. ולכן הראשונים החשיבו ג' יסודות, שרק בהם יש תנועה, מים יורדים, אויר באמצע ואש עולה. 204
- ח** וכנגד זה האותיות, 'א' רומזת לאויר לרצון הקודם לכל, 'מ' למים היורדים ולעולם המעשה, 'ש' לאש העולה ורומזת לתכלית שהיא החכמה שבמת. 204
- ט** הש' היא יסוד האמת בעולם הזה, ורומזת לנשמה ולחכמה שבמח ואף שהיא טהורה אם האדם חוטא אף היא נענשת עימו. 205
- י** ת' רומזת לעולם הבא, למדרגה של החזרת הנפרדים למקורם בהכרה ביחוד. 205
- יא** מדרגתה ממוצעת בין המאציל לנאצל, ובה מתגלה האחדות שבין המאציל לנאצל. 206
- יב** כל דבר בעולם מחולק לשלוש, ושורשו במאציל ובנאצל ובמדרגה האמצעית המאחדת ביניהם. והיא 206

	הנשמה לנשמה.	
יג	לעולם מספר ארבע הוא אמצעי, והוא מבטא את המציאות הגשמית שכולה במספר ארבע, והיא ההוה שה' ראשון ואחרון ובאמצע - בהווה - המציאות נבראת.	207
יד	אותיות ד' מ' ת' מבטאות אמצעי, והאמצעי הגדול ת'.	207
טו	ש' ראש מדרגת הנבראים.	207
טז	סדר הבריאה המוח ראשון ואחריו הלב והמעשה. ומצד התכלית המקווה, ההתחלה ביראה שבלב ואח"כ במעשים ומשם לחכמה שבראש, וכנגדה ה'ת'.	208
יז	וכן סדר היסודות שכנגדם. המים כנגד המעשה קרים שצריך לעשות במתינות.	208
יח	המים והרוח שכנגד הלב לחים, שיש בהם פסולת ותאוה, והאש שכנגד המוח יבשה ונקיה מפסולת ותאוה.	208
יט	סיכום, ועפ"י מובן שהמלאכים כנגד הלב ושליחים להנהגת העולמות, ומדרגתם רוח, ומשרתיו מאש, כי הם מיוחסים אליו, וכנגד המוח שבעולמות.	209
כ	מלאכי מים הם הכח הרוחני שבמעשה כנגד עולם העשיה הרוחני.	209
כא	ונרמזו בדברי חז"ל כמזל או מלאך שממונה על כל עשב ואומר לו גדל.	209
כב	ואם תשאל מדוע יש שוני בחומר סוגי המלאכים, הרי ממילא חילוק תפקידם ועצם כוחם מהש"י.	210
כג	כמו שהנפש אחת ובהכנסה בגוף מתלבשת בנפש רוח ונשמה - ופועלת דרכם, כן השי"ת אחד ובהתגלותו בעולם מתלבש בשלוש מדרגות: נעלם גמור, קצת נעלם, וגלוי.	210
כד	בין עצם הנפש לגילוייה בשלושת כוחותיה ישנו כח אמצעי שמחבר את הנפש לגוף ומכריחו לבטא את הנפש.	210
כה	וכנגד כוחות הנפש יש שלושה סוגי מלאכים.	211
כו	אופנים - כנגד הנפש, חיות - כנגד הרוח, והכסא - כנגד הנשמה. ומקשה מהאופנים שאומרים ברוך וכו' ומתרחק רש"י שאופנים אלו הם בכסא.	211
כז	מתחיל לתרוץ באופן אחר, שקדושה היא הכרה ברוממותו ואדנותו, וזה נעשה בעשרה מישראל, ובזה מתבטאת גדולת ישראל.	211
כח	אבל ברוך שם כבוד מלכותו, היא אמונה בלא הכרה ברורה, יחוד תחתון, ולכן אף האופנים שמדרגתם מצד הנפש יכולים לומר בו את השם אחר שתי תיבות.	212
כט	ולכן בשכמל"י אמר יעקב הכולל כל נפשות ישראל, שהוא מלבר, ולא משה שמלגאו שהוא כולל כחות הדעת.	212
ל	השגה זו מצד הנפש ושייכת לכל ישראל, אף כאשר רחוקים ובטומאת הגלות, ולכן באופן זה האופנים יכולים לומר את השם אחר שתי תיבות.	213
לא	כדי שתהיה בחירה יסד הקב"ה שיהיה בעולם כח המסתיר אחדותו מבני אדם, ואלו הם כוחות הרע, ומקומם בלב - ברוח, ומשם יצר טוב ויצר רע.	213
לב	האוויר - הרוח אמצעי בין השמים לארץ, ולכן יש בו רוח קדושה הנוטה למעלה לראש, ורוח טומאה הנוטה למטה למעשה שבו הרע.	214
לג	גם הלב כמו הרוח אמצעי בין המעשה והמחשבה. העונש בא מאותו דמיון המטעה, והאש מטהרת מפני ששורפת הדמיון המטעה.	214
לד	בנחש יש כח דמיון המטעה ומסית מהאמונה, והוא מקיף פנימיות הקדושה, ורק מלאכי אש שלא מקבלים טומאה יכולים לעבור דרכו, אבל מלאכי רוח מתרחקים חוצה כדי שלא להיטמא ממנו.	214

ירושלמי פרק קמא דראש השנה -

באור המדרש "שמות המלאכים עלו בידם מבבל".

א	אין להתווכח עם האפיקורסים הטוענים שלמדנו שמות המלאכים מהבבליים.	215
ב	קריאת השם היא בסיבת מה, ושם המלאכים על פי שליחותם.	215
ג	המדרש על המלאך שאינו יכול לומר את שמו כי הוא פלאי, לפי השליחות נקרא השם.	216
ד	הכוחות שבבריאה אינם משתנים מטבעם, וכשמשתנים זהו פלא.	216
ה	נס הוא תזמון כוחות הטבע ברגע הנכון, נס בתוך נס הוא שכח משתנה מטבעו כגון שאש לא תשרוף.	216
ו	נס בתוך נס נקרא פלא ודרכו אף הגויים מכירים בהש"י, וישראל גם בהנהגה הטבעית רואים יד ה' שמזמן הכל בהשגחה.	216
ז	על פי זה מובן מה שענה המלאך ששמו פלאי, לפי פלא ופלא שנשלח לעשות.	217

- ח עפ"י ברא"ר ע"ח מפרש שכאשר ההנהגה טבעית שמות המלאכים קבועים, וכשהנהגה ניסים טבעם מתחלף וממילא גם שמותם. 217
- ט אפשר לפרש עוד שבבריאה לכל המלאכים היה שם אחד כללי, שהתנה עמהם שיוכלו להשתנות, ואח"כ בהנהגה הטבעית יש לכל מלאך שם מיוחד. 217
- י מבאר שכן כוונת המדרש בשמו"ר ע"ח ואין סתירה. 218
- יא נס חנוכה הוא נס נסתר ולכן לא ניתן להיכתב, ופורים סוף כל הניסים, שיש בו צד נסתר וצד נגלה, ומזה שגם הגויים הרגישו בו, שרבים מתייהדים, סימן שהוא נס גלוי בשינוי הטבע, וזה טעם מאן דאמר ניתנה להיכתב. 218
- יב נס בשינוי הטבע נקרא שינוי סדרי בראשית, ולאדם שנעשה נס כזה מנכים מזכויותיו. 219
- יג כי כל הכוחות מסודרים ומזדככים על ידי התורה, ואותו כח שנשתנה בשבילו כבר אינו יכול להזדכך בשבילו. 219
- יד לילה הוא יציאה מן הסדר שאז ההנהגה הרגילה נסתרת, ולכן הן הניסים והן הגלות נקראים לילה, ולפני החורבן שינה שמות המלאכים ונגרם החורבן. 219
- טו שינוי סדרי עולם על ידי השכינה, בין לטוב בניסים בין לרע בגלות. 220
- טז במקדש שני לא היה גילוי שכינה ולא היו ניסים גלויים ונבואה. 220
- יז הנבואה הסתלקה כשבטלו יצרא דע"ז שלא יכלו לו, וזה היה בימי אסתר ולכן היא סוף הניסים הגלויים. 220
- יח גם מי שאמר שאסתר לא ניתנה להכתב ורק מדרבנן כתבוה, היינו שמצד הש"י לא היה שינוי טבע, אולם מצד חכמי ישראל היה ניכר איך תפילתם פעלה, ויש כאן גילוי כי השכינה דבוקה בישראל להושיעם. 221
- יט הואיל ונפסקו הניסים כבר לא נשתנו שמות המלאכים, וזהו שאמרו שמות המלאכים עלו מבבל. 221

תנחומא סוף פרשת משפטים – ששמו ית' משותף עם שמות כל המלאכים והמשך באור שמות המלאכים עלו מבבל.

- א הקב"ה בעל הכחות כולם, וכשם שכל התורה שמותיו כך כל הכוחות. 222
- ב הואיל ואין למלאכים בחירה ממילא כל מה שעושים נקרא על שמו יתברך, ושמו משותף בשמם. 222
- ג ולכן בכל מקום שמלאך נראה השכינה נראית. 222
- ד ויש להזהר שלא לטעות ולעבוד למלאך. ואינו יכול לשאת פשע כי התשובה מעל הטבע. 223
- ה שמו משותף בקרבם רומז על היכולת לשנות כוחם, שכיוון ששורש כל אחד מהם באחדות, ממילא ישתנו לפי רצונו. 223
- ו שיתוף השם מורה שאין למלאכים כח עצמי ולכן אין לעבוד להם. 224
- ז בבית שני שבטלו יצר ע"ז אפשר היה לגלות שמם, שלא היה חשש שמא יעבדו להם. 224
- ח כלל היצרים הרעים שנים: עבודה וגילוי עריות, טעות בשמים וטעות בארץ. 224
- ט נגד אלו שמענו מפי הגבורה אנכי ולא יהיה לך. 225
- י כנגדם שתי המעלות שבישראל, נביא נגד ע"ז, חכם נגד תאוה. 225
- יא כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, לכן מהנבואה עלולים לטעות בע"ז, ומהחכמה בתאוה. 225
- יב כיוון שנחבטל יצר ע"ז בטלה הנבואה, והתחילה מעלת החכמה בכפיית יצר התאוה. 226
- יג דבר פלא שכנגד זה התגלתה אז חכמת הטבע של יון. 226
- יד מצד הנבואה לא שייך שם למלאך כי רואים שהוא בטל לשליחותו, אבל מצד החכמה נקבעו שמות למלאכים, והשמות רומזים על כך ששמו יתברך משותף בהם ומכוחו המלאכים פועלים. 226

זהר הקדוש ויקרא ב, ב.

- א ככל שכח גבוה יותר הוא יותר כללי ואחדותי ושמו הכללי אינו משתנה. 227
- ב מבחינת למעלה אין שום שינוי, וגם הניסים חקוקים בטבע, והשינוי נראה רק למטה. 227

באור שמות.

- א אטמון - אוטם עונותיהן של ישראל והוא גבריאל. 227
- ב אכרזיאל - ממונה על ההכרזה. 228

- 228 ג אכתריאל - בפשטות זהו שמו של הקב"ה בעצמו.
- 228 ד מספר התמונה משמע שהוא מלאך.
- 228 ה נראה שזהו מלאך, שנגלה בו השי"ת כמלך בלבד.
- 228 ו אכתריאל מבטא את הכתר שמכתירים ישראל לקב"ה בתוקף אהבתם.
- 229 ז והוא מתגלה ביום הכפורים בקודש הקודשים, על ידי הקטורת המבטאת את כל ישראל.
- ח אכתריאל ממונה על נהרי אפרסמון שהוא מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא, שבזה באה מידת אהבת ישראל לה', שעל ידי האפרסמון מתייפים לפני אביהם שבשמים כאשר לפני בעלה.
- 229 ט עוד עליו מספר ברית מנוחה.
- 230 י על ידי תוקף דמיין נוקבין נמשך כנגדו מיין דוכרין, ומזה נקשרים כתרים, וזה סוד עטרת חתנים.
- 231

שיחת שדים

- 231 א שורש המזיקים מצד קו אמצעי של עשר ספירות עשיה של הקליפות, ותפארת כנגד רוחין.
- 232 ב מבאר סוגי הרוחות רעות.
- 233 ג רוחות כנגד תפארת, שדים כנגד יסוד, ולילין כנגד מלכות.
- 233 ד גוף המזיקים נעשה על ידי הוצאת שכבת זרע לבטלה, וראשם - כתרים - מלאכים רעים שברא השי"י.
- 233 ה הראש מבטא ששורשם נברא על ידי הקב"ה, וחטא האדם ממשיך התפשטות הרע עד היסוד.
- ו גופם רוח בלבד ולא הגיעו עד הגשמיות ממש שהיא קשורה לשורש המחשבה הטוב, ולעתיד יתבטלו, כי אין רע גמור במציאות. ומבאר מעלת ישראל.
- 234 ז גוף הרע הגשמי בעולם הזה הוא הקוף המתדמה לאדם.
- 235 ח שלושת הקוים ברע, לעומת חסד גבורה ותפארת.
- 235 ט עיקר הרע שמתגלה בישראל מהענפים – גילוי עריות ושפיכות דמים כנגד חסד וגבורה, ולא עבודה זרה. ומברר עניין יצרים אלו.
- 236 י שני שורשי רע מתחילים בחכמה ובינה, והם כופר בעיקר ומקצץ בנטיעות.
- 236 יא שלושת כחות של דור הפלגה כנגד שלושת שורשי הרע, והאומרים נעלה ונלחם כופרים בעיקר, והם היו לעומת אברהם שממנו תחילת בניין הקדושה והשגת הארת בית המקדש.
- 237 יב רק שבקדושה הדברים מתגלים במתינות עד דור המלך, ובלעומת זה במהירות, ומתוך החושך מתגלה האור.
- 238 יג אף שראשית הרע מפעולת השי"י, אחר שהרשעים בחרו ברע נקרא הכל על שמם אף הכתר, ומזה נעשו קופין רוחין שדין ולילין, כנגד גוף האדם ונר"ן.
- 238 יד והם נעשים מזרע לבטלה, ויש הבדל בין שדין נוכראין ליהודאין, שהיודאין מתקנים בנפשות קדושות.
- 239 טו ההבדל העיקרי הוא בשדין שכנגד היסוד, והוא הנובע מההבדל בין המילה והערלה.
- 239

פרק ב

- א מה שכתב בתחילה שרוחין שדין ולילין כנגד תפארת יסוד ומלכות זה בכללות פרצוף הסטרא אחרא. אמנם בפרט כשמתחלקים לפרצופים – רוחין כנגד פרצוף אבא ואמא, ושדין ולילין כנגד זכר ונוקבא, ונראה בדמיון שמתלבשים בגוף.
- 240 ב רצה להתחיל לבאר העניין והקרים שאת הכל ה' מחייה. ובוזה גסתיים הקונטרס.
- 240